

महाराष्ट्र राज्यातील सहकारी दूध संस्था/संघांना
महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० चे
कलम ७९अ अन्वये द्यावयाचे निदेश
सहकारी दूध उत्पादक संघाच्या स्तरावर दूध दर
स्थिरता निधी निर्माण करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: एमएलके २०१८/प्र.क्र.७२/पदुम ८

मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय विस्तार, मुंबई ३२

दिनांक : १३ जून, २०१८

निदेश

ज्याअर्थी, राज्यातील शेतकऱ्यांकरीता शेती व्यवसायासोबत दुग्धव्यवसाय हा अत्यंत महत्त्वाचा जोडधंदा आहे. त्यासाठी दुग्धव्यवसायाचे सक्षमीकरण करण्याची आवश्यकता आहे. राज्यातील दुग्धव्यवसाय हा प्राथमिक दूध संस्था, तालुका दूध संस्था/संघ व जिल्हा दूध संघ अशा तीन स्तरावरून हाताळला जातो. दूध सहकारी संस्था/संघ व दूध उत्पादक सभासद यांच्यातील सदर व्यवसाय स्थिर राहण्याच्या दृष्टीने आर्थिक स्वरूपात परस्पर समन्वय असण्याची आवश्यकता आहे.

ज्याअर्थी, दुधाकरीता ऑक्टोबर ते मार्च असा पुष्टकाळ असतो, त्यामुळे या काळात दूध उत्पादनात वृद्धी होत असते. दुधाच्या उत्पादनात वाढ होत असल्याने आपला व्यवसाय नियंत्रित ठेवण्याकरीता, संस्था /संघ दूध खरेदी दर कमी करीत असल्याचे निदर्शनात येते. अशा परिस्थितीत संस्था / संघ तसेच दूध उत्पादक सभासदांना आर्थिक तोटा सहन करावा लागतो.

ज्याअर्थी, दुधाकरीता एप्रिल ते सप्टेंबर हा कृशकाळ असतो, त्यामुळे पुष्टकाळातील होणाऱ्या दूध उत्पादनाच्या तुलनेत या काळात कमी प्रमाणात दूध उत्पादन होत असते. दुधाच्या कमतरतेअभावी दूध सहकारी संस्था/ संघ आपला व्यवसाय स्थिर ठेवण्याकरीता अधिकचे दूध खरेदी दर देवून त्याच्या दूध उत्पादक सभासदांकडून दूध खरेदी करतात. दुधाला माफक दर प्राप्त होत असल्याने संस्था / संघ तसेच त्यांच्या सभासदांना आर्थिक नफा प्राप्त होत असतो.

ज्याअर्थी, दूध उत्पादकांना पुष्टकाळात सहकारी दूध संस्था / संघ यांना कमी दराने दूध विक्री करावी लागते, व त्यामुळे दूध उत्पादकांच्या आर्थिक परिस्थितीवर त्याचा प्रतिकूल परिणाम होवू नये हे लक्षात घेवून उपाययोजनेचा एक भाग म्हणून, शासनाने शासन निदेश क्र. एमएलके २०१५/प्र.क्र.७२/पदुम ८, दि.१०.७.२०१५ अन्वये शासनाने निश्चित केलेले दूध खरेदीचे दर हा प्रमाणक दर समजून राज्यातील सहकारी दूध संस्था / संघांनी दूध उत्पादक शेतकऱ्यांना हाच दूध खरेदी दर वेळोवेळी निर्गमित होणाऱ्या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून देणे बंधनकारक केले आहे.

ज्याअर्थी, शासनाने शासकीय दूध योजनेकरीता निश्चित केलेले दूध खरेदी दर दूध उत्पादकांना सहकारी दूध संस्था / संघ यांना देणे शक्य होऊन, या व्यवसायात समतोलता राखला जावा याकरीता, वरील निदेशाव्यतिरिक्त दूध खरेदी दरात सातत्य राखले जाण्याकरीता उपाययोजना करण्याची आवश्यकता आहे.

त्याअर्थी, महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० च्या कलम ७९ अ नुसार पुढीलप्रमाणे शासन निदेश देत आहे:-

कृशकाळात सहकारी संस्था/संघांना तसेच सभासदांना प्राप्त होणाऱ्या अतिरिक्त अर्थाजनामधून दुधाच्या पुष्टकाळात होणाऱ्या आर्थिक तोट्याची भरपाई करणे शक्य व्हावे व दुग्धव्यवसायात दूध खरेदी दरात स्थिरता रहावी, म्हणून सहकारी दूध संस्था/ संघ व दूध सभासद यांनी प्रत्येकी प्रति लिटर वाजवी रक्कम, “दूध दर स्थिरता/चढ-उतार निधी” म्हणून वेगळ्याने स्वतंत्र बँक खात्यात जमा करावी व पुष्टकाळात होणाऱ्या आर्थिक तोट्याची भरपाई करण्यासाठी सदर निधीचा विनियोग करावा. याप्रमाणे कार्यवाही करण्यात आलेली नसल्याचे निदर्शनास आल्यास, उपरोक्त अधिनियमातील तरतुदींचा भंग केल्याचे समजण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०६१३११२४५०९५०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(किरण कुरुंदकर)

सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
- २) मा.मंत्री (पदुम) यांचे खाजगी सचिव
- ३) मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा यांचे खाजगी सचिव
- ४) मा. विरोधी पक्ष नेता, विधानपरिषद यांचे खाजगी सचिव
- ५) मा.राज्यमंत्री(पदुम) यांचे खाजगी सचिव
- ६) सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ७) आयुक्त, दुग्धव्यवसाय विकास, महाराष्ट्र राज्य, वरली, मुंबई
- ८) सहनिबंधक, सहकारी संस्था (दुग्ध)/ सर्व विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था.....(सर्व सहकारी दूध संस्था/ संघ यांना त्यांच्यास्तरावरून निदर्शनास आणण्याच्या विनंतीसह..)
- ९) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी दूध महासंघ म., गोरेगाव, मुंबई
- १०) सर्व प्रादेशिक दुग्धव्यवसाय विकास अधिकारी
- ११) सर्व जिल्हा दुग्धव्यवसाय विकास अधिकारी
- १२) निवडनस्ती.